

2026, 15 (3), 1973-1993 | Araştırma Makalesi

Doğal Kaynak Rantları ve Sanayileşmenin Gelir Eşitsizliğine Etkisi

Derya Demir¹

Öz

Bugünün küresel dünyasındaki en kritik meselelerden biri gelir dağılımındaki dengesizliktir. Genel olarak gelir eşitsizliği 2020'ler döneminin dünya çapında kayda değer ölçüde tırmadığı bir süreç olmuştur. Son dönemlerde tecrübe edilen salgın hastalık (pandemi), çatışmalar (savaş), yüksek yaşam maliyeti (hayat pahalılığı) ve iklim krizi gibi olaylar, hali hazırda var olan gelir eşitsizliğini daha da kötüleştiren krizler olarak belirmiştir. Gelir adaletsizliğini tetikleyen veya şiddetlendiren birçok etmen mevcut olsa da araştırmacıların odaklandığı faktörler arasında doğal kaynakların bolluğu ile sanayileşme de yerini almıştır. Doğal zenginliklerin fazlalığı ve gelir eşitsizliği üzerine yapılan çalışmalar bu durumu ekonomik büyümenin yavaşlaması ve imalat sektörünün daralması ile bağlantılı görmektedir. Öyle ki doğal kaynak zenginliği bir ülkenin gelişme hızını düşürüp genel üretkenliği azaltarak gelir adaletsizliğini artırma potansiyeline sahiptir. Bu durumdan iş gücünün dağılımı olumsuz etkilenir, bu da sanayisizleşme eğilimini ortaya çıkarabilir. Nihayetinde bu süreç gelirlerin bölüşümünde bir bozulma ya da gelir eşitsizliğinde bir yükselişle sonuçlanabilir. Bu doğrultuda çalışma doğal kaynak gelirleri ile sanayileşmenin gelir eşitsizliği üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Bu amaçla 1995-2023 dönemi verileriyle 58 ülke için bir nedensellik analizi gerçekleştirilmiştir. Elde edilen nedensellik bulguları sanayileşmenin ve kişi başına düşen gelirin gelir eşitsizliğini etkilediği, ancak doğal kaynak zenginliğinin gelir eşitsizliğini etkilemediğini ortaya koymuştur. Bir ülkenin doğal kaynaklar açısından zengin olması tek başına yeterli değildir; asıl mesele bu kaynaklardan elde edilen gelirlerin akılcıca yönetilmesi ve sanayileşmeye, özellikle imalat sanayisinde çeşitliliğin sağlanmasına kanallize edilmesidir. Benzer şekilde doğal kaynaklara sahip olmayan uluslar için dahi halkın refah seviyesini artırmanın ve gelir eşitsizliğini azaltmanın en önemli yolu yine güçlü bir sanayileşme stratejisi izlemek ve imalat sektöründeki katma değeri maksimize etmektir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası İktisat, Bölgesel Gelişme ve Küreselleşme, Eşitsizlik, Doğal Kaynaklar, Sanayileşme.

Demir, D. (2026). Doğal Kaynak Rantları ve Sanayileşmenin Gelir Eşitsizliğine Etkisi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 15(3), 1973-1993. <https://izlik.org/JA84PD37RS> <https://doi.org/10.15869/itobiad.1837566>

Geliş Tarihi	07.12.2025
Kabul Tarihi	12.08.2026
Yayın Tarihi	30.09.2026
*Bu CC BY-NC lisansı altında açık erişimli bir makaledir.	

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Reşadiye Meslek Yüksekokulu, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, Tokat, Türkiye, derya.demir@gop.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7355-1757

2026, 15 (3), 1973-1993 | Research Article

Natural Resource Rents and the Impact of Industrialization on Income Inequality

Derya Demir ¹

Abstract

One of the most critical issues on today's global stage is income inequality. Overall, income inequality has seen a significant increase globally during the 2020s. Recent events such as pandemics, conflicts, high cost of living, and climate disasters have emerged as crises that have exacerbated this existing income inequality. While many factors contribute to or exacerbate income inequality, abundance of natural resources and industrialization have also become key focus areas for researchers. Studies on abundance of natural resources and income inequality link this situation to slowing economic growth and shrinking manufacturing. Indeed, natural resource wealth has the potential to exacerbate income inequality by slowing a country's development rate and reducing overall productivity. This negatively impacts the distribution of labor, which can lead to a trend toward deindustrialization. Ultimately, this process may result in a deterioration in income distribution or a rise in income inequality. Accordingly, this study aims to examine the impact of natural resource revenues and industrialization on income inequality. For this purpose, a causality analysis was conducted for 58 countries using data from 1995 to 2023. The causality findings revealed that industrialization and per capita income affect income inequality, while natural resource abundance does not. Simply being rich in natural resources is not enough; the key is to manage the revenues from these resources wisely and channel them toward industrialization, particularly toward diversifying the manufacturing industry. Similarly, even for nations lacking natural resources, the most important way to increase public welfare and reduce income inequality is to pursue a strong industrialization strategy and maximize value added in the manufacturing sector.

Keywords: International Economics, Regional Development and Globalization, Inequality, Natural Resources, Industrialization.

Demir, D. (2026). Natural Resource Rents and the Impact of Industrialization on Income Inequality, *Journal of the Human and Social Science Researches*, 15(3), 1973-1993. <https://izlik.org/JA84PD37RS> <https://doi.org/10.15869/itobiad.1837566>

Date of Submission	07.12.2025
Date of Acceptance	12.08.2026
Date of Publication	30.09.2026
*This is an open access article under the CC BY-NC license.	

¹ Assist. Prof., Tokat Gaziosmanpaşa University, Reşadiye Vocational High School, Management and Organization Department, Tokat, Türkiye, derya.demir@gop.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7355-1757

Giriş

Günümüz dünyasının en önemli sorunlarından biri gelir dağılımıdır. Gelir eşitsizliğinin genel durumu dikkate alındığında 2020'li yılların dünya genelinde gelir eşitsizliğinin önemli ölçüde yükseldiği bir dönem olduğu görülmektedir. Pandemi, savaş, hayat pahalılığı ve iklim krizi gibi olaylar gelir eşitsizliğini daha da derinleştirmiştir. Gelir eşitsizliğini artıran pek çok faktörün yanı sıra doğal kaynaklar ve sanayileşme de incelenen konular arasındadır. Doğal kaynak bolluğu ile gelir eşitsizliği arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar bu durumu ekonomik büyüme ve imalat sektöründeki daralmaya bağlamaktadır. Doğal kaynak zenginliği kalkınmayı yavaşlatıp üretkenliği azaltarak gelir eşitsizliğini artırabilir. İş gücü sanayi sektöründen uzaklaşıp hizmet ya da kaynak odaklı alanlara yönelerek sanayisizleşme sürecini başlatabilir. Bu da gelir dağılımında bozulma veya gelir eşitsizliğinde artış ile sonuçlanabilir.

Sanayi genellikle tarım veya düşük ücretli hizmet sektörlerine göre daha yüksek maaşlar sunar, bu da çalışanların gelir seviyelerini artırabilir. Sanayi sektörü tarım ve düşük ücretli hizmetlere kıyasla genellikle daha yüksek ücret seviyeleri sağlar. Sanayileşme nitelikli iş gücüne olan talebi artırır. Bu durum bireylerin daha iyi eğitim ve beceri geliştirme fırsatlarına erişimini teşvik eder. Eğitim ve beceri kazanımı toplumdaki farklı gelir grupları arasındaki farklılıkları azaltabilir. Yatırım ve altyapı gelişimi yoluyla da gelir eşitsizliği azalabilir. Ulaşım iletişim ve enerji gibi altyapı projelerine yatırım yapılması gerekeceği için genel ekonomik büyüme olumlu etkilenir ve daha az gelişmiş bölgelerdeki eşitsizlikler azalır. Yerli ve yabancı yatırımcılar tarafından yapılan sanayi yatırımları ile yerel ekonomilerin canlılık kazanması ve yeni iş olanakları ortaya çıkması mümkün olur. Bunların yanı sıra sanayileşme sürecinde devlet gelir eşitsizliğini azaltmak için asgari ücret yasaları veya sosyal güvenlik ağırları gibi sosyal politikalar ve düzenlemeler geliştirebilir. Artan sanayi gelirleri hükümetlerin daha etkili vergi politikaları uygulamasına olanak tanır, bu da sosyal hizmetleri finanse ederek gelir eşitsizliğini azaltabilir.

Doğal kaynak bolluğu ve gelir eşitsizliği üzerine yapılan literatür genel teorik yaklaşımın ilk olarak Gelb (1988, s. 14) ve Auty (1993, s. 5) tarafından formüle edilen Doğal Kaynak Laneti hipotezine dayandığını göstermektedir (Demir, 2026, s. 36; Gemicioğlu vd. 2024, s. 1). Teorik literatür doğal kaynakların ekonomik büyüme üzerine etkisini inceleyen kaynak laneti hipotezi üzerinden ilerlemiştir. Bu etki Hollanda Hastalığı olarak nitelendirilmiştir (Demir, 2026, s. 36; Sebri & Dachraoui, 2021, s. 2).

Hollanda Hastalığı, Doğal Kaynak Laneti ile benzemektedir. Ancak yine de Doğal Kaynak Laneti ile Hollanda Hastalığı'nın etkileri farklılık göstermektedir. Literatürde Hollanda Hastalığı Doğal Kaynak Laneti ile ilişkilendirilmekle birlikte; bu iki kavramın yarattığı iktisadi tahribatın niteliği ve kapsamı açısından aralarında belirgin bir ayrım söz konusudur. Literatürdeki temel ayrışmaya göre Hollanda Hastalığı ekonomide büyüme ve ihracat çeşitliliğinin korunduğu, imalat sanayiinde ise keskin bir daralmanın yaşanmadığı bir süreci ifade ederken; Doğal Kaynak Laneti düşük büyüme oranları, kısıtlı ihracat çeşitliliği ve imalat sektöründeki gerileme ile karakterize edilmektedir (Ulucak, 2016, s. 87; Larsen, 2006, s. 612). Bu bağlamda Sachs ve Warner (1997, s. 352; 2001, s. 827), kaynak zengini ülkelerin paradoksal olarak daha yavaş kalkınma sergilediğine dikkat çekmiştir. Benzer bir yaklaşımla Leamer vd. (1999, s. 3) ise kaynak bolluğunun üretkenlik kayıplarına yol açarak fırsat eşitliğini zedelediğini, nihayetinde ise artan gelir eşitsizliği ve negatif dışsalılıklarla sonuçlandığını vurgulamaktadır (Ponce vd., 2023, s. 1).

Hollanda hastalığı kısa vadede iş gücü dağılımını etkiler. Büyüme gösteren sektördeki talep artışı yüksek ücret avantajı sayesinde diğer sektörlerden işçi akışını tetikler. Bu durum kaynakların belirli bir alanda toplanmasıyla diğer sektörlerde üretim faktörlerinin yetersiz kalmasına ve üretim hacminin daralmasına yol açar. Öte yandan bu fenomenin toplam üretim üzerindeki etkisi çift yönlü bir nitelik taşımaktadır. Hastalığın, ülkenin kümülatif üretimi üzerindeki etkisi net değildir ve hem pozitif hem de negatif yönlü sonuçlar doğurabilir. Örneğin van der Ploeg (2011, s. 408) tarafından yapılan ampirik bir çalışma doğal kaynak zenginliğinin kaçınılmaz olarak sanayisizleşmeye veya işsizlik oranlarında yükselmeye yol açmadığı sonucuna varmıştır. Bununla birlikte eğer piyasa beklentileri bu yönde şekillenirse ekonomik yavaşlama (daralma), enflasyon ve işsizlik gibi olumsuz makroekonomik etkiler, üretimdeki fiili düşüşten önce ortaya çıkabilir.

Corden ve Neary (1982, s. 830), doğal kaynak keşfinin ekonomiyi sanayisizleşme sürecine iten iki temel mekanizmasını 'kaynak kayması' ve 'harcama etkisi' olarak tanımlamaktadır. Doğrudan etki (kaynak kayması) çerçevesinde; hızla genişleyen enerji sektörü ekonominin sınırlı iş gücü havuzundan yoğun şekilde pay alarak sanayi ve tarım gibi ticarete konu olan diğer sektörlerde üretim kapasitesinin daralmasına yol açar. Dolaylı etki (harcama etkisi) ise artan dış ticaret gelirlerinin yerel parayı değerlendirmesiyle ortaya çıkar. Değerlenen kur bir yandan ithal ara girdi ve tüketim mallarını ucuzlatırken, diğer yandan ticarete konu olmayan hizmetler sektörüne yönelik talebi ve bu sektörün kârlılığını artırır. Bu durum üretim faktörlerinin sadece enerji sektörüne değil aynı zamanda büyüyen hizmetler sektörüne de kaymasına neden olur (Corden & Neary, 1982, s. 831). Sonuç olarak hem kaynak sektöründeki genişleme hem de hizmetler sektöründeki talep odaklı büyüme ulusal ekonominin rekabetçi sanayi tabanının çift taraflı bir baskı altında kalarak daralmasıyla (Şahin, 2021, s. 3) sonuçlanmaktadır.

Doğal kaynakların gelir eşitsizliği üzerindeki etkisi farklı mekanizmalar yoluyla gerçekleşmektedir. Örneğin doğal kaynak ihracatının artması döviz kurunun reel olarak değer kazanmasına sebep olur (Demir, 2026, s. 36; Sala-i Martin & Subramanian, 2013, s. 5). İhracatın artmasıyla bollaşan dövizin nominal değeri düşerken, elde edilen yüksek gelir yurt içinde toplam talebi artırır ve enflasyonu yükseltir. Hem nominal kurun düşmesi hem de yurt içi fiyatların artması reel döviz kurunun değer kazanmasına yol açar. Bu durum ekonominin dış rekabete açık olan imalat sanayii ve tarım gibi emek yoğun sektörlerinin rekabet gücünü zayıflatarak bu alanlardaki üretim ve istihdamın daralmasına neden olur. Neticede geniş kitlelerin geçim kaynağı olan sektörlerdeki gelirler düşerken, doğal kaynak rantının belirli bir kesimde yoğunlaşması gelir dağılımındaki adaletsizliği derinleştirmektedir. Böylece doğal kaynak sahiplerinin ve çalışanlarının gelirleri artar. Ancak imalat ve diğer ekonomik sektörler daralır, bu da ücretleri düşürerek işsizliği artırır. Bu doğrultuda iki grup arasındaki gelir adaletsizliği de artabilir (Demir, 2026, s. 36; Sebri & Dachraoui 2021, s. 2; Gylfason & Zoega, 2002, s. 4). Doğal kaynaklar emtia fiyat oynaklığı mekanizması üzerinden hem makroekonomik istikrarı hem de gelir dağılımını doğrudan etkilemektedir. Kaynak bağımlısı ekonomilerde üretim yapısının yeterince çeşitlendirilmemiş olması bu ülkeleri küresel fiyat şoklarına karşı savunmasız bırakmaktadır (Sebri & Dachraoui, 2021, s. 2). Fiyatların yüksek seyrettiği dönemlerde suni bir refah artışı ve ekonomik genişleme yaşansa da, bu durum kaynak sektörüne aşırı bağımlılığı tetikleyerek imalat sanayiinin toplam istihdam ve katma değer içindeki payının gerilemesine, yani yapısal bir sanayisizleşmeye neden olmaktadır. Fiyatların düşüşe geçtiği dönemlerde ise sanayi tabanı zayıflamış olan

ekonomide iş gücü geliri ve kamu harcamaları hızla daralmakta bu da sosyal refah üzerinde yıkıcı bir etki yaratmaktadır. Sanayisizleşme süreciyle birlikte nitelikli istihdam alanlarının kaybolması düşük fiyat dönemlerinde bireysel gelirlerdeki oynaklığı derinleştirerek gelir eşitsizliğini kalıcı hale getirmektedir. Bu nedenle fiyat değişimlerinin yarattığı gelir adaletsizliği kısa vadeli dalgalanmalardan ziyade sanayisizleşme kanalıyla uzun vadede çok daha belirgin ve yapısal bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır (Alvarado vd., 2021, s. 691).

Bir diğer mekanizma ise kurumlardır. Kaynak zengini ülkelerden özellikle gelişmekte olan ülkelerde doğal sermaye rant peşinde koşan ve çıkarlarına uygun bir kurumsal çerçeve oluşturarak ayrıcalıklarını koruma eğiliminde olan elitler ve onların yandaşları tarafından yönetilir. Bu kurumsal çerçeve toplumun geri kalanının kaynaklardan yararlanma hakkını kısıtlar. Bu da toplum genelinde gelir eşitsizliğini derinleştirir (Demir, 2026, s. 37; Savoia & Sen, 2020, s. 7; Acemoğlu vd. 2005, s. 434-435). Dördüncü mekanizma etnik ve dini kutuplaşma ile fraksiyonlaşmadır. Fum ve Hodler (2010, s. 362), toplumun etnik olarak parçalanmış veya homojen olmasına göre kaynak rantlarının gelir eşitsizliği üzerinde iki zıt etkisi olduğunu vurgulamıştır. İlk olarak doğal kaynaklar etnik olarak kutuplaşmış bir toplumda gelir eşitsizliği üzerinde olumsuz bir etki yaratabilir. İkincisi toplum kaynak rantları için savaştan gruplara ayrılır ve bu rant, sonunda bir grup tarafından elde edilir. Bu grup daha zengin olurken diğer gruplar daha fakir hale gelir. Buna karşın doğal kaynaklar daha homojen bir toplumda gelir eşitsizliğini azaltabilir, çünkü kaynak rantları bir dereceye kadar eşit bir şekilde dağıtılmıştır (Demir, 2026, s. 37; Sebri & Dachraoui, 2021, s. 3).

Küresel gelir eşitsizliği, 2020'li yıllarda pandemi, savaş, hayat pahalılığı ve iklim krizi gibi makro şokların etkisiyle kritik bir eşiğe ulaşmıştır. Bu eşitsizliğin mekânsal ve sektörel dağılımında, doğal kaynak rantlarının adil olmayan paylaşımı merkezi bir rol oynamaktadır. Nitekim dünyanın en zengin %10'u küresel gelirin %52'sini elinde bulundururken, en yoksul %50 bu gelirden yalnızca %8,5 pay almaktadır. Kaynak bağımlısı ülkelerde bu tablo daha da dramatiktir; zira doğal kaynaklardan elde edilen yüksek rantlar çoğunlukla toplumun geneline yayılmak yerine sermaye sahibi dar bir elit grupta toplanarak servet yoğunlaşmasını artırmaktadır. 2021 yılı itibarıyla en zengin %0,001'lik kesimin küresel servetin %6,4'üne sahip olması, bu sermaye yoğunlaşmasının boyutlarını gözler önüne sermektedir. Buna karşın doğal kaynaklar bakımından zengin bölgelerde yaşayan ancak bu zenginlikten pay alamayan en yoksul %50'lik kesim, küresel servetin sadece %2'sini elinde bulundurmaktadır (Barbaros, 2024, s. 27; Chancel vd., 2022, s. 10). Dolayısıyla küresel ölçekteki bu derin uçurumun arkasında doğal kaynakların yarattığı ekonomik değerın üretim odaklı sektörler yerine rant bazlı dağılım mekanizmaları üzerinden transfer edilmesi yatmaktadır.

İlgili literatürde gelir dağılımı ve doğal kaynak zenginliği arasındaki ilişkiyi inceleyen ampirik çalışmaların; belirli zaman dilimleri, heterojen ülke grupları ya da münferit ülke vakaları üzerine odaklandığı görülmektedir. Bu çalışmanın temel amacı bir yandan doğal kaynak getirilerinin artmasıyla oluşan sermaye yoğunlaşmasını, diğer yandan ise imalat sanayii ve diğer üretken sektörlerdeki olası daralmalar nedeniyle bu alanlarda çalışan kesimin gelir kaybına uğraması sonucunda gelir dağılımında meydana gelen yapısal değişimi irdelemektir. Söz konusu teorik çerçeveden hareketle çalışma veri erişilebilirliği sağlanan 58 ülkeden oluşan geniş bir örneklem üzerinden konuyu ele alarak mevcut literatürdeki boşluğu doldurmayı hedeflemektedir. Çalışmanın temel özgünlüğü ve

literatüre sunduğu katma değer gelir eşitsizliği ile doğal kaynak zenginliği arasındaki doğrusal ilişkiyi incelemekle yetinmeyip, sürece sanayileşme faktörünü de dâhil ederek daha bütüncül bir model kurgulamış olmasından kaynaklanmaktadır. Çalışma özellikle sanayileşmenin gelir dağılımı üzerindeki kritik rolünün vurgulanması bakımından literatüre önemli katkı sağlayacaktır. Bu çerçevede 1995-2023 dönemini kapsayan en güncel veriler ışığında doğal kaynak rantları ve imalat sanayii katma değerinin gelir adaleti üzerindeki etkileri derinlemesine analiz edilmiştir. Araştırma kapsamında değişkenler arasındaki nedensellik bağlarını ampirik olarak test etmek amacıyla Dumitrescu ve Hurlin (2012) panel nedensellik testi yöntemine başvurulmuştur. Çalışmanın geri kalan kısmı şu şekilde ilerlemektedir: İkinci bölüm ampirik literatürü ele alırken; üçüncü bölüm yöntem ile bulguları içermektedir. Ardından ampirik sonuçlar tartışılarak özetlenmekte ve çalışma politika çıkarımlarıyla sona ermektedir.

1. Ampirik Literatür

Doğal kaynak rantlarının gelir eşitsizliği üzerindeki etkisi literatürde önemli bir tartışma konusu olarak öne çıkmaktadır. Doğal kaynakların gelir dağılımı üzerindeki etkisini inceleyen ampirik literatür kullanılan yöntem, kapsanan dönem ve ülkelerin kalkınma düzeylerine bağlı olarak heterojen sonuçlar sunmaktadır. Mevcut çalışmalar; kaynak bolluğunun gelir eşitsizliğini artırdığını savunanlar, kurumsal kalitenin belirleyiciliğine vurgu yapanlar ve kısa ile uzun vadeli etkileri ayırtanlar olmak üzere üç temel eksenle gruplandırılabilir.

Literatürdeki öncü çalışmaların birçoğu doğal kaynak ihracatının gelir dağılımını bozduğu görüşünde birleşmektedir. Bourguignon ve Morrison (1990, s. 1120), kaynak yoğun ihracatın serveti en üst gelir diliminde yoğunlaştırdığını saptarken; Leamer vd. (1999, s. 3), kaynak zenginliğinin emek yoğun üretimi dışlayarak vasıfsız iş gücü aleyhine bir ücret eşitsizliği yarattığını ortaya koymuşlardır. Benzer şekilde kaynak zenginliğinin rant kollama davranışlarını tetiklediğini modelleyen Torvik (2002, s. 455) ile mülkiyetin eşitsiz dağılımına vurgu yapan Gylfason ve Zoega (2003, s. 252), bu bolluğun ekonomik büyümeyi yavaşlatırken ücret adaletsizliğini artırdığını savunmuşlardır. Güncel literatürde ise Yogo vd. (2012, s. 1), gelir eşitsizliğinin petrol gelirlerindeki artışın ilk aşamalarında azaldığını ve ardından petrol gelirleri arttıkça istikrarlı bir şekilde yükseldiğini belgelemişlerdir. Bu bulguları genişleten Gemicioğlu vd. (2024, s. 1) ise doğal kaynak rantının belirli bir eşiğe kadar "lanetleyici" bir etki yarattığını, ancak bu eşikten sonra gelir dağılımı üzerinde olumlu bir etkiye sahip olabileceğini (Ters U ilişkisi) ileri sürmüşlerdir. Tadadjeu vd. (2021, s. 2) ise doğal kaynakların doğrudan servet eşitsizliğini tetiklediğini ampirik olarak doğrulamışlardır. Bourguignon ve Spadaro (2006, s. 77) ile Auty (2007, s. 629), kaynak yoğun ihracata aşırı bağımlılığın fazla emeğin emilimini engelleyerek şişirilmiş bir kamu sektörüne ve derinleşen eşitsizliklere yol açtığını savunmuşlardır. Simionescu (2025, s. 1) ise bu lanet etkisinin sadece az gelişmiş ülkelerle sınırlı kalmadığını; Danimarka gibi kurumsal kapasitesi yüksek bir AB ülkesinde bile enerji keşiflerinin serveti en üst %1'lik grupta yoğunlaştırabildiğini kanıtlamıştır.

Bir grup araştırmacı, doğal kaynakların bir lanet mi yoksa lütuf mu olacağını ülkelerin kurumsal altyapısının belirlediğini ileri sürmektedir. Bulte vd. (2005, s. 1029) ve Caselli (2006, s. 1), kaynak zenginliğinin zayıf kurumsal yapılarda güç mücadelelerini besleyerek kalkınmayı engellediğini belirtmişlerdir. Buna karşılık Hartwell vd. (2019, s. 531) ile Ponce vd. (2023, s. 1), yüksek demokratik düzeye ve hesap verebilirliğe sahip ülkelerde

doğal kaynakların sosyal refahı artırarak gelir eşitsizliğini azaltabildiğini göstermişlerdir. Örneğin Norveç, Danimarka ve Hollanda gibi yüksek kurumsal kaliteye sahip ülkeler üzerine yapılan çalışmalarda (Hartwell vd., 2022, s. 297), kaynak keşiflerinin gelir eşitsizliği üzerinde negatif veya nötr bir etki yarattığı saptanmıştır. Bu durum Alvarado vd. (2021, s. 691) tarafından da vurgulandığı üzere gelişmiş ülkelerin kaynak gelirlerini toplumsal refaha dönüştüren güçlü sosyal uyum mekanizmalarına sahip olmasıyla açıklanmaktadır.

Literatürdeki bir diğer önemli ayrım kaynak gelirlerindeki artışların zaman içindeki etkisidir. Goderis ve Malone (2011, s. 388) ile Mallaye vd. (2015, s. 3), petrol şoklarının kısa vadede istihdam ve kamu harcamaları yoluyla gelir eşitsizliğini azalttığını, ancak uzun vadede "U şeklinde" bir ilişkiyle gelir eşitsizliğinin yeniden arttığını tespit etmişlerdir. Kakain ve Ewubare (2022, s. 26) ise tam tersi kısa vadeli etkinin negatif ve anlamlı olduğunu, uzun vadede Nijerya'ya doğal kaynaklardan gelen tüm rantların gelir dağılımındaki eşitsizliği önemli ölçüde azalttığını ortaya koymuşlardır. Chekouri (2023, s. 325) ise doğal kaynak rantının kişi başına düşen GSYİH'nın ve kamu harcamalarının kısa ve uzun vadede gelir eşitsizliğini azaltıcı olduğunu göstermiştir. Ayrıca daha iyi kurumsal kalitenin Cezayir'de gelir eşitsizliğini azaltma olasılığının daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Sektörel bazda ise Ross (2001, s. 356) ve Harding vd. (2020, s. 1715), kaynak odaklı büyümenin iş gücünü üretim sektörlerinden hizmetlere kaydırarak (Hollanda Hastalığı mekanizması) yapısal eşitsizliğe yol açtığını saptamışlardır. Öte yandan sanayileşme ile gelir eşitsizliği arasındaki ilişki de karmaşıktır; Ali vd. (2022, s. 29) sanayileşmenin yüksek gelirli ülkelerde gelir eşitsizliğini azalttığını, ancak orta gelirli ülkelerde arttırabildiğini ortaya koyarak, Sebri ve Dachraoui'nin (2021, s. 10) meta-analizlerinde vurguladıkları üzere, sonuçların kalkınma düzeyine göre büyük ölçüde heterojenlik gösterdiğini doğrulamışlardır.

Howie ve Atakhanova (2014, s. 79), nispeten homojen bir toplum olan Kazakistan'daki petrol keşiflerinin ardından gelir eşitsizliğinin azaldığını ileri sürmüşlerdir. Fum ve Hodler (2010, s. 362), doğal kaynakların etnik olarak aynı toplumlarda gelir eşitsizliğini azalttığını, etnik olarak farklı toplumlarda ise tam tersi bir etkiye sahip olduğunu belirtmişlerdir. Çalışma, doğal kaynakların etkisini belirleyen faktörün toplumun etnik yapısı olduğunu; çok dilli, çok dinli veya çok etnikli yapılarda kaynak zenginliğinin gelir adaletsizliğini derinleştirdiğini ampirik verilerle ortaya koymuştur.

Avom vd. (2022, s. 408), Sahra Altı Afrika için doğal kaynakların gelir dağılımını bozan bir motor görevi gördüğünü savunmaktadırlar. Yazarlar, kaynakların yoksulluğu azaltması ve adaleti sağlaması için sadece ekonomik büyümeye değil, yolsuzlukla mücadele ve kurumsal reformlara öncelik verilmesi gerektiği sonucuna varmaktadırlar. Özellikle panel veri analizi sonucunda, kaynak rantlarının doğrudan etkisi eşitsizliği artırırken, kurumlar aracılığıyla olan dolaylı etkinin ancak kurumlar güçlendiğinde pozitifte dönebileceği vurgulanmaktadır. Irarrázaval (2023, s. 43), kaynakların ortak refah yaratıp yaratmayacağını, gücün elitler arasında mı dağıldığı yoksul devletin bu gücü kamusal fayda için mi kullandığı sorusuna verilen yanıtta gizli olduğunu vurgulamaktadır.

Awoa vd. (2024, s. 127), doğal kaynakların gelir eşitsizliği üzerindeki olumsuz etkisinin ancak ekonomik karmaşıklık ile kırılabilirliğini savunmaktadırlar. 111 ülke üzerinden

yapılan analiz, yüksek teknolojik ve sanayi kapasitesine sahip akıllı ekonomilerin, kaynak zenginliğini toplumsal bir adaletsizliğe dönüşmeden yönetebildiğini; bu nedenle temel çözümün endüstriyel modernizasyon olduğunu ortaya koymaktadır.

Gelir eşitsizliğine ilişkin literatürde birçok ekonomik ve kurumsal faktörün gelir dağılımı üzerindeki etkileri incelenmektedir. Bu faktörlerden biri de sanayileşmedir. Sanayileşmeye geçiş ekonomik kalkınmanın ilk aşamalarında tarımdan verimliliği yüksek sektörlere geçişe karşılık gelmektedir. Ekonomik kalkınmanın ilk aşamalarında tarım sektöründen sanayi sektörüne geçişin gelir eşitsizliğini arttırıcı etkisi Kuznets eğrisi ile açıklanmaktadır. Bu etki ekonomide bir süre için ikili-dual bir yapı oluşmasına işaret etmektedir. Sonrasında sermaye artışı meydana gelmekte ve büyüme süreci gelir eşitsizliklerini azaltmaktadır (Bayar & Günçavdı, 2018, s. 40; Lewis, 1954, s. 12). Ancak sanayileşmenin gelir eşitsizliği ile ilişkisine dair literatürde farklı bulgular da elde edilmiştir. Örneğin Hunt (1986, s. 935), 1760-1914 dönemi için Britanya'da ücretlerin coğrafi dağılımını incelemiş, sanayileşmenin bölgesel gelir eşitsizliklerine etkisini büyüme merkezi teorisi kapsamında araştırmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen bulgular, sanayileşmenin yaşam standartlarını olumlu etkilediği yönündedir. Kozal ve Durgun (2025, s. 1), sanayileşme, doğal kaynak rantları, küreselleşme ve bireysel özgürlüklerdeki artışın gelir eşitsizliğini azaltıcı etkileri olduğunu ortaya koymuşlardır.

Buna karşın Nielsen (1994, s. 654), gelişmekte olan ülkelerde tarım ve sanayi sektörleri arasındaki yapısal farklılıkların eşitsizliği artırabileceğini ifade etmiştir. Benzer şekilde Dossou vd. (2024, s. 764), 44 Afrika ülkesini 2000-2020 dönemi verileriyle incelemişler ve sanayileşmenin gelir eşitsizliğini arttırdığını göstermişlerdir. Aynı şekilde Ali vd. (2022, s. 29), 1990-2014 döneminde düşük, orta ve yüksek gelirli ülke gruplarını incelemişler, sanayileşmenin yüksek gelirli ülkelerde eşitsizliği azalttığını, orta gelirli ülkelerde ise arttırdığını bulmuşlardır. Ancak Afandi vd. (2017, s. 159), 2007-2013 döneminde Endonezya'da sanayileşmenin gelir eşitsizliğine anlamlı bir etkisinin bulunmadığını ortaya koymuşlardır. Bu çalışmaların sonuçlarına göre sanayileşme-gelir eşitsizliği ilişkisi seçilen ülke veya ülke grubuna göre farklılaşmaktadır.

Literatürde doğal kaynak zenginliği ile gelir eşitsizliği arasındaki ilişkiyi inceleyen ampirik çalışmaların önemli bir bölümü, genellikle kısıtlı dönemlere veya tekil ülke örneklemelerine odaklanmakta ve ilişkileri doğrusal/izole bir düzlemde ele almaktadır. Oysa günümüz küresel jeopolitik ve ekonomi-politik dengeleri, doğal kaynak rantlarının dağılımı ve bu rantların yarattığı yapısal dönüşümler üzerinden şekillenmektedir. Bu çalışma, veri setine erişim sağlanabilen 58³ ülkeyi kapsayan geniş ve heterojen bir örneklem üzerinden, söz konusu ilişkiyi daha dinamik ve makroekonomik bir çerçeveye taşımaktadır. Çalışmanın literatüre sağladığı temel katkı ve özgünlük; sadece modele yeni bir değişken ekleme gayretinden ziyade, Hollanda Hastalığı ve Kaynak Laneti teorilerinin kalbinde yer alan sanayisizleşme riskini ampirik olarak test etme arzusundan kaynaklanmaktadır. Doğal kaynak rantlarının yarattığı kaynak tahsis bozulmalarının, imalat sanayii katma değeri üzerindeki baskılayıcı rolü (Hollanda Hastalığı

³ Arjantin, Avusturya, Bangladeş, Belarus, Belçika, Bolivya, Brezilya, Şili, Kolombiya, Kosta Rika, Krotya, Kıbrıs, Danimarka, Dominik Cumhuriyeti, Ekvador, Mısır, El Salvador, Estonya, Finlandiya, Fransa, Almanya, Yunanistan, Guatemala, Honduras, Macaristan, Hindistan, Endonezya, İran, İrlanda, İsrail, İtalya, Kazakistan, Kenya, Kore, Latviya, Litvanya, Malezya, Meksika, Moldova, Hollanda, Yeni Zelanda, Kuzey Makedonya, Norveç, Panama, Paraguay, Peru, Polonya, Portekiz, Romanya, Slovak Cumhuriyeti, Slovenya, İspanya, İsveç, İsviçre, Tayland, Türkiye, Birleşik Krallık, Amerika Birleşik Devletleri.

mekanizması) ve bu yapısal kırılmanın gelir dağılımı (Gini) üzerindeki nihai etkisi, çalışmada sektörel bir aktarım mekanizması olarak kurgulanmıştır. Böylece imalat sanayii, kaynak zenginliğinin gelir eşitsizliğine dönüşme sürecinde teorik bir köprü olarak modele dâhil edilmiş ve etkileşim çok boyutlu bir perspektifle somutlaştırılmıştır. Bu doğrultuda, 1995-2023 dönemini kapsayan güncel makroekonomik ve jeopolitik dönüşüm süreci ışığında; doğal kaynak rantları, imalat sanayii ve gelir eşitsizliği arasındaki dinamikler ile nedensellik ilişkileri Dumitrescu-Hurlin (2012) panel nedensellik testi ile titizlikle irdelenmiştir.

2. Yöntem ve Bulgular

Bu araştırmada doğal kaynak zenginliği, sanayileşme ve gelir eşitsizliği arasında nedensellik ilişkisi olup olmadığı panel veri teknikleri ile incelenmiştir. Çalışmada örneklem 58 ülkeyi kapsadığı için panel veri analiz süreçleri takip edilmiştir. Panel veri modelleri, birden fazla birimin zaman içerisindeki değişimini incelemeye olanak tanıdığı için literatürde sıklıkla tercih edilmektedir (Gujarati 2016, s. 420). Bu bölümde önce model açıklanmıştır. Daha sonra değişkenler ile ilgili bilgiler, serilerin maksimum, minimum, ortalama ve standart sapma gibi tanımlayıcı istatistiklerine ve korelasyon matrisine yer verilmiştir. Çalışmada doğal kaynak rantlarının ve sanayileşmenin etkisini analiz eden model oluşturulduktan sonra önce yatay kesit bağımlılığı test edilmiş, birim kök analizi ile serilerin durağanlığı incelenmiştir. Son olarak Dumitrescu-Hurlin (2012) nedensellik analizi gerçekleştirilmiştir.

2.1. Veri ve Yöntem

Çalışmada kullanılan değişkenler literatürdeki Hollanda Hastalığı ve Doğal Kaynak Laneti teorik çerçeveleriyle uyumlu şekilde seçilmiştir. Gelir eşitsizliğini temsil etmek üzere Alvarado vd. (2021, s. 691) takip edilerek Gini katsayısı kullanılmıştır. Temel bağımsız değişken doğal kaynak rantlarıdır. Doğal kaynak zenginliğini temsil etmek üzere Ross (2001, s. 337) ve Fum & Hodler (2010, s. 361) takip edilerek toplam doğal kaynak rantlarının GSYİH içindeki payı modele dâhil edilmiştir. Sanayileşme değişkeni için Ali vd. (2022, s. 34) takip edilerek imalat sanayii katma değerinin GSYİH içindeki payı kullanılmıştır. Sanayileşme değişkeni, Hollanda Hastalığı mekanizmasının temel çıktısı olan "sanayisizleşme" olgusunun gelir dağılımı üzerindeki yapısal etkisini test etmek için eklenmiştir. Sanayinin orta gelir grubu üzerindeki koruyucu etkisi ve istihdam yaratma kapasitesinin eşitsizliği azaltıcı bir rol oynaması beklenmektedir.

Kuznets (1955, s. 14) hipotezi doğrultusunda ekonomik kalkınma düzeyi ile gelir eşitsizliği arasındaki ilişkinin kontrol edilmesi elzemdir. Kalkınmanın erken aşamalarında eşitsizliğin artabileceği, ancak belirli bir gelir eşiğinden sonra azalabileceği varsayımı nedeniyle kişi başına düşen GSYİH modele dâhil edilmiştir. Kentleşme de genellikle tarımdan sanayiye geçişin bir göstergesidir. Kuznets'in ters-U hipotezinde kentleşmenin ilk aşamalarında eşitsizliğin artması, ilerleyen aşamalarda ise azalması beklenir. Ekonomik modernleşme ve nüfusun düşük verimli sektörlerden yüksek verimli kentsel sektörlerle geçiş etkisini ölçmek amacıyla kentsel nüfus oranı değişkeni de açıklayıcı değişken olarak modele dâhil edilmiştir. Modelde kamu harcamalarının etkisini kontrol etmek amacıyla Genel Hükümet Nihai Tüketim Harcamaları (Gov) değişkeni kullanılmıştır. Corden & Neary (1982, s. 831) kamu harcamalarının, özellikle doğal kaynak bağımlısı ekonomilerde harcama etkisi yoluyla makroekonomik dengeleri ve gelir dağılımını etkilediğini vurgulamaktadırlar.

Modelde gelir eşitsizliği, doğal kaynak rantlarının ve sanayileşmenin bir fonksiyonu olarak düzenlenmiştir. Bağımlı değişken Gini katsayısı, bağımsız değişkenler ise sanayileşme (Manu) ve doğal kaynak rantıdır (Natu). Kişi başına düşen GSYİH (Gdp), kamu harcamaları (Gov) ve kentsel nüfus (Urb) ise açıklayıcı değişkenler olarak modele dâhil edilmiştir.

Gini = f (Natu, Manu, Gdp, Gov, Urb)

$$Lngini_{it} = \beta_0 + \beta_1 Lnnatu_{it} + \beta_2 Lnmanu_{it} + \beta_3 Lngdp_{it} + \beta_4 Gov_{it} + \beta_5 Lnurb_{it} + \varepsilon_{it} \quad (1)$$

Modelde i=1'den itibaren N'e kadar olan ve ülkelerden oluşan yatay kesit birimlerini temsil etmektedir. $t=1, \dots, T$ 'ye kadar yıllık frekans olarak zaman periyoduna işaret etmektedir. Modellerdeki $\beta_0, \dots, \beta_1$; değişkenlerin katsayılarıdır. ε_{it} ise hata terimini göstermektedir. Veriler yıllık olarak düzenlenmiş, Gini, Natu, Manu, Gdp ve Urb değişkenlerin doğal logaritmik değerleri dikkate alınmıştır. Gov değişkeni ise negatif değerler barındırdığı için analizlere doğrusal formda dâhil edilmiştir.

Bu çalışmada; kurumsal kalite, eğitim, ticari açıklık ve küreselleşme gibi literatürde sıkça kullanılan bazı kontrol değişkenleri, modelin ampirik tutarlılığını ve örneklem bütünlüğünü korumak amacıyla analiz dışında tutulmuştur. Kurumsal kalite ve eğitim göstergelerinin, kapsanan 58 ülke için yıllık bazda ciddi eksik gözlemler içerdiği saptanmıştır. Geniş bir örneklemde dengeli bir panel yapısını korumak ve gözlem kaybından kaynaklanabilecek tahmin sapmalarını önlemek amacıyla bu değişkenler modele dâhil edilmemiştir. Ticari açıklık değişkeni üzerinde yapılan birim kök testleri, serinin düzeyde durağan olmadığını ve yapılan ön testlerde bağımlı değişken üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir açıklayıcılığa sahip olmadığını göstermiştir. Sahte regresyon riskini bertaraf etmek adına bu değişken modelden çıkarılmıştır. Çalışmanın temel amacı, Hollanda Hastalığı çerçevesinde doğal kaynak rantları-sanayileşme-gelir eşitsizliği arasındaki doğrudan ve yapısal ilişkiyi test etmektir. Modeli çok sayıda dışsal değişkenle boğarak serbestlik derecesini daraltmamak ve temel mekanizmaya odaklanmak adına küreselleşme endeksi yerine, kalkınma düzeyini temsilen kişi başına GSYİH değişkeni birincil kontrol değişkeni olarak kullanılmıştır. Gini katsayısına ilişkin veriler, Standardized World Income Inequality Database veri tabanından (SWIID, 2025, s. 1) temin edilmiştir (Solt, 2016, s. 1267). Gini katsayısı, Lorenz eğrisinden türetilmektedir ve 0 (mükemmel eşitlik) ile 100 (mükemmel eşitsizlik) arasında değişen bir katsayıdır. SWIID veri seti, 1960'dan günümüze 198 ülke için Gini endeksine ilişkin verileri kapsamaktadır (Solt, 2020, s. 1). Veri seti, elde edilebilen en geniş zaman aralığında alınmaya çalışılmış, mevcut veriler çerçevesinde çalışmanın zaman aralığı 1995-2023 dönemi olarak belirlenmiştir. Diğer veriler ise World Bank World Development Indicators (2025) veri tabanından elde edilmiştir. Değişkenlere ilişkin bilgiler Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1: Değişkenlere Ait Bilgiler

Değişken Adı	Tanımlama	Ölçüm	Kaynak
Gini	Gelir eşitsizliği	Gelir eşitsizliği katsayısı (0 ile 100 arası)	SWIID
Manu	Sanayileşme	İmalat sanayi katma değeri (GSYİH yüzdesi)	WDI
Natu	Doğal kaynaklar	GSYİH yüzdesi olarak doğal kaynak gelirleri	WDI

Gdp	GSYİH	Kişi başına düşen GSYİH (sabit fiyatlarla 2015 US\$)	WDI
Gov	Kamu harcamaları	Hükümetin nihai tüketim harcamalarının yıllık büyüme oranı	WDI
Urb	Kentsel nüfus	Kentsel nüfusun toplam nüfus içindeki yüzde oranı	WDI

Verilerin özet istatistiklerinin gösterildiği Tablo 2’de, ortalama (9.306), maksimum (11.500) ve minimum (6.287) değerleri ile Lngdp değişkeni diğer değişkenlere nispeten daha yüksektir. Ortalama ve maksimum değeri en düşük değişken Lnntatu’dur. Lnntatu’nun ortalama değeri -0.124, maksimum değeri ise 3.549’dur. Minimum değeri en düşük olan değişken ise -38.256 ile Gov’dur. Standart sapması en yüksek olan değişken 4.244 ile Gov, en düşük olan ise 0.232 değeri ile Lngini’dir.

Tablo 2: Tanımlayıcı İstatistikler

	Lngini	Lnmanu	Lnntatu	Lngdp	Gov	Lnurb
Ortalama	3.517	2.732	-0.124	9.306	2.494	4.224
Maksimum	4.037	3.614	3.549	11.500	35.459	4.586
Minimum	3.091	1.357	-6.959	6.287	-38.256	2.904
Standart Sapma	0.232	0.338	1.904	1.134	4.244	0.289

Tablo 3’te değişkenlerin korelasyon matrisi yer almaktadır. Modele ait korelasyon matrisi incelendiğinde kişi başına düşen GSYİH ile kent nüfus oranı arasında yaklaşık %70 pozitif korelasyon görülürken, gelir eşitsizliği ile kişi başına düşen GSYİH arasında %60 negatif korelasyon görülmektedir. Doğal kaynak rantları ile gelir eşitsizliği arasındaki korelasyon ise pozitif ve yaklaşık %40’tır.

Tablo 3: Korelasyon Matrisi

	Lngini	Lnmanu	Lnntatu	Lngdp	Gov	Lnurb
Lngini	1	0.005	0.398	-0.601	0.192	-0.222
Lnmanu	0.005	1	-0.018	-0.176	0.048	-0.144
Lnntatu	0.398	-0.018	1	-0.493	0.069	-0.219
Lngdp	-0.601	-0.176	-0.493	1	-0.154	0.696
Gov	0.192	0.048	0.069	-0.154	1	-0.131
Lnurb	-0.222	-0.144	-0.219	0.696	-0.131	1

Birimler arasında yatay kesit bağımlılığını araştırmak için Breusch-Pagan (1980, s. 239) LM, Pesaran (2004, s. 4) CDLM, Pesaran (2004, s. 6) CD ve Pesaran vd. (2008, s. 105) LMAdj testleri literatürde yaygın olarak kullanılan testlerdir. Yatay kesit bağımlılığı testinin hipotezleri aşağıda gösterildiği gibidir (Altıntaş ve Alancioğlu, 2021, s. 268):

H₀: Yatay kesit bağımlılığı bulunmamaktadır.

H₁: Yatay kesit bağımlılığı bulunmaktadır.

Tablo 4: Yatay Kesit Bağımlılığı Testleri

	LM (Breusch, Pagan 1980)	CDLM (Pesaran 2004)	LMAdj (Pesaran vd. 2008)	CD (Pesaran 2004)
Lngini	19685.74 [0.0000]***	313.62 [0.0000]***	312.58 [0.0000]***	13.66 [0.0000]***
Lnmanu	17.34 [0.0000]***	272.83 [0.0000]***	271.80 [0.0000]***	79.90 [0.0000]***
Lnntatu	9712.24 [0.0000]***	140.16 [0.0000]***	139.13 [0.0000]***	55.97 [0.0000]***

Lngdp	37545.31 [0.0000]***	624.23 [0.0000]***	623.20 [0.0000]***	189.39 [0.0000]***
Gov	2679.19 [0.0000]***	17.84 [0.0000]***	16.81 [0.0000]***	13.84 [0.0000]***
Lnurb	36188.62 [0.0000]***	600.64 [0.0000]***	599.60 [0.0000]***	118.61 [0.0000]***

Not. ***, %1, **, %5, *, %10 anlamlılık seviyesini göstermektedir.

Yatay kesit bağımlılığı testlerinin sonuçları Tablo 4'te gösterilmiştir. Panel verideki değişkenlerin olasılık değerlerine göre bütün değişkenler için %1 anlam düzeyinde sıfır hipotezi reddedilmektedir. Bu durum değişkenler arasında yatay kesit bağımlılığının varlığını göstermektedir. Bu doğrultuda söz konusu ülkelerin ekonomilerinde ortaya çıkan şokların diğer ülkeleri de etkilediği söylenebilir.

Serilerin durağan olup olmadığı tespit edilerek yapılan tahminlerin güvenilirliği ortaya konulabilir. Bunun için de birinci nesil ya da ikinci nesil birim kök testleri yapılmaktadır. Birimler arasında yatay kesit bağımlılığı bulunmadığı varsayıldığında birinci nesil birim kök testlerine başvurulur. Yatay kesit bağımlılığı bulunduğunda ise ikinci nesil birim kök testleri kullanılmaktadır (Yerdelen Tatoğlu 2013, s. 223). Bu çalışmada da yatay kesit bağımlılığı olduğu belirlendiği için serilerin durağanlığını araştırmak amacıyla yatay kesit bağımlılığının varlığına dayanan CIPS istatistiklerine başvurulmuştur. CIPS testinin hipotezleri aşağıdaki gibi ifade edilmektedir (Pesaran, 2007, s. 268):

H₀: Seride birim kök vardır

H₁: Seride birim kök yoktur

Pesaran (2007, s. 268)'ın geliştirdiği bireysel CADF istatistiklerine ilişkin ortalamalardan hareketle CIPS istatistikleri hesaplanmaktadır ve kesit boyutu (N), zaman boyutundan (T) küçük olduğu durumlarda da büyük olduğu durumlarda da kullanılabilir (Güloğlu & İvrendi, 2008, s. 3).

CIPS testine ait bulgular Tablo 5'te görülmektedir. Değişkenlerin grafik incelemesinde belirgin bir trend gözlemlenmediği için birim kök testi sabitli model üzerinden yürütülmüş ve serilerin düzeyde durağan I(0) olduğu tespit edilmiştir. Lngini, Lngdp, Gov ve Lnurb değişkenleri yüzde 1 anlam düzeyinde, Lnmanu ve Lnnatu değişkenleri de yüzde 5 anlam düzeyinde durağandır.

Tablo 5: CIPS Birim Kök Testi

	Düzyey	P-value
Lngini	-2.53	<0.01
Lnmanu	-2.10	<0.05
Lnnatu	-2.09	<0.05
Lngdp	-2.64	<0.01
Gov	-3.10	<0.01
Lnurb	-2.32	<0.01

Not: Gecikme uzunluğu 4 olarak belirlenmiştir (AIC). Sabitte kritik değerler -2.22 (%1), -2.10 (%5), -2.03 (%10). Kritik değer hesaplamaları Pesaran (2007) makalesinden alınmıştır.

Bağımlı-bağımsız değişkenler ilişkisinin yönü nedensellik analizi ile tespit edilmiştir. Bu amaçla Dumitrescu ve Hurlin nedensellik testi uygulanmıştır. Dumitrescu ve Hurlin (2012) panel nedensellik testine ait temel hipotez değişkenler arasında herhangi bir

nedensellik ilişkisinin olmadığını (homojenlik), alternatif hipotez ise en az bir yatay kesit biriminde nedensellik ilişkisinin bulunduğunu (heterojenlik) savunmaktadır.

Tablo 6’da yer alan nedensellik testi bulgularına göre bazı değişkenler için birimler arasında nedenselliğin olmadığı sıfır hipotezi reddedilmektedir. Nedenselliğin bulunduğu yönündeki alternatif hipotez ise kabul edilmektedir. Bazı değişkenler için ise birimler arasında nedenselliğin olmadığı sıfır hipotezi kabul edilmektedir.

Tablo 6: Dumitrescu-Hurlin Panel Nedensellik Analizi Sonuçları

Nedensellik Yönü	W-Stat.	Zbar-Stat.	Olasılık Değeri	Nedensellik
lnmanu → lngini	5.43854	10.1406	0.0000***	VAR
lngini → lnmanu	4.61008	7.54655	4.E-14***	VAR
lnnatu → lngini	3.99199	5.61115	2.E-08***	VAR
lngini → lnnatu	3.24000	3.25650	0.0011***	VAR
lngdp → lngini	5.73941	11.0827	0.0000***	VAR
lngini → lngdp	4.40798	6.91373	5.E-12***	VAR
gov → lngini	2.90025	2.19265	0.0283**	VAR
lngini → gov	3.77019	4.91663	9.E-07***	VAR
lnurb → lngini	6.08374	12.1609	0.0000***	VAR
lngini → lnurb	6.25122	12.6853	0.0000***	VAR
lnnatu → lnmanu	3.86462	5.21232	2.E-07***	VAR
lnmanu → lnnatu	3.00084	2.50762	0.0122**	VAR
lngdp → lnmanu	8.66666	20.2487	0.0000***	VAR
lnmanu → lngdp	3.31826	3.50152	0.0005***	VAR
gov → lnmanu	2.93309	2.29549	0.0217***	VAR
lnmanu → gov	3.68325	4.64441	3.E-06***	VAR
lnurb → lnmanu	6.02347	11.9722	0.0000***	VAR
lnmanu → lnurb	5.16561	9.28603	0.0000***	VAR
lngdp → lnnatu	6.27704	12.7662	0.0000***	VAR
lnnatu → lngdp	4.84964	8.29666	0.0000***	VAR
gov → lnnatu	2.92276	2.26312	0.0236**	VAR
lnnatu → gov	2.87892	2.12587	0.0335**	VAR
lnurb → lnnatu	4.71511	7.87542	3.E-15***	VAR
lnnatu → lnurb	3.93825	5.44286	5.E-08***	VAR
gov → lngdp	2.44584	0.76979	0.4414	YOK
lngdp → gov	3.63359	4.48891	7.E-06	VAR
lnurb → lngdp	5.59466	10.6295	0.0000***	VAR
lngdp → lnurb	5.12083	9.14582	0.0000***	VAR
lnurb → lngov	3.56285	4.26741	2.E-05***	VAR
lngov → lnurb	3.09652	2.80722	0.0050***	VAR

Not. ***, %1, **, %5, *, %10 anlamlılık seviyesini göstermektedir.

Elde edilen bulgular sanayileşmenin gelir eşitsizliğini, gelir eşitsizliğinin de sanayileşmeyi %1 anlam düzeyinde etkilediği yönündedir. Doğal kaynak rantı gelir

eşitsizliğine, gelir eşitsizliği de doğal kaynak rantlarına %1 anlam düzeyinde neden olmaktadır. Kişi başına düşen GSYİH gelir eşitsizliğini, gelir eşitsizliği de kişi başına düşen GSYİH'yı %1 anlam düzeyinde etkilerken, kentleşme gelir eşitsizliğini, gelir eşitsizliği de kentleşmeyi %1 anlam düzeyinde etkilemektedir. Kamu harcamaları gelir eşitsizliğininin %5, gelir eşitsizliği kamu harcamalarının %1 anlam düzeyinde nedenidir.

Doğal kaynak rantı sanayileşmeyi %1, sanayileşme doğal kaynak rantını %5 anlam düzeyinde etkilemektedir. Kişi başına düşen GSYİH, sanayileşmeyi, sanayileşme de kişi başına düşen GSYİH'yı %1 anlam seviyesinde etkilerken, kamu harcamaları ile sanayileşme arasında da %1 anlam düzeyinde çift yönlü nedensellik bulunmaktadır. Kentleşme ile sanayileşme arasında da %1 anlam düzeyinde karşılıklı nedensellik mevcuttur.

Kişi başına düşen GSYİH ile doğal kaynak rantı %1 anlam düzeyinde birbirinin nedenidir. Kamu harcamaları ile doğal kaynak rantı %1 anlam düzeyinde birbirini etkilerken, kentleşme ile doğal kaynak rantı %1 anlam düzeyinde birbirinin sebebidir. Kamu harcamaları ile kişi başına düşen GSYİH arasında karşılıklı nedensellik mevcut değildir. Kentleşme ve kişi başına düşen GSYİH %1 anlam düzeyinde birbirinin nedenidir. Kentleşme kamu harcamalarını, kamu harcamaları da kentleşmeyi %1 anlam düzeyinde etkilemektedir.

Elde edilen bulgularda doğal kaynak rantı ile gelir eşitsizliği arasındaki %1 anlam düzeyindeki karşılıklı nedensellik, literatürdeki baskın görüşlerle önemli ölçüde örtüşmektedir. Bourguignon ve Morrison (1990, s. 1120) ile Leamer vd. (1999, s. 3) tarafından vurgulanan, kaynak yoğun ihracatın serveti en üst gelir diliminde yoğunlaştırdığı tezi ampirik sonuçlarımızı destekler niteliktedir. Ancak çalışmamızın özgün yanı bu ilişkinin çift yönlü olduğunu saptamış olmasıdır. Bu durum kaynak rantlarının sadece eşitsizliği tetiklemediğini, aynı zamanda mevcut gelir adaletsizliğinin de rant kollama davranışlarını (Torvik, 2002, s. 455) ve kaynak yönetim süreçlerini etkileyen bir kurumsal zafiyet yarattığına işaret etmektedir. Gemicioğlu vd. (2024, s. 1) tarafından öne sürülen lanetleyici etki, muhtemelen kurumsal mekanizmaların gelir eşitsizliğini derinleştirilmesiyle kronikleşmektedir.

Bulgularımızda sanayileşme ile gelir eşitsizliği arasında saptanan %1 düzeyindeki karşılıklı nedensellik, literatürdeki heterojen sonuçlarla (Ali vd., 2022, s. 29; Sebri ve Dachraoui, 2021, s. 10) paralellik göstermektedir. Klasik literatürde Lewis (1954, s. 12) ve Kuznets (1955, s. 14) tarafından savunulan dual yapı ve tarımdan sanayiye geçiş süreci, bulgularımızdaki karşılıklı etkileşimi açıklamada anahtar rol oynamaktadır. Sanayileşme gelir dağılımını dönüştürürken, gelir dağılımındaki değişim de iç talebi ve sermaye birikimini etkileyerek sanayileşmenin hızını belirlemektedir. Bu sonuç Nielsen (1994, s. 654) ve Dossou vd.'nin (2024, s. 764) sanayileşmenin eşitsizliği artırabileceği yönündeki çekincelerini doğrular nitelikte olsa da sanayi modernizasyonunun bir çözüm olabileceğini savunan Awoa vd. (2024, s. 150) ile de ilişkilidir. Doğal kaynak rantı ile sanayileşme arasındaki çift yönlü nedenselli, iktisat literatüründe Hollanda Hastalığı (Ross, 2001, s. 357; Harding vd., 2020, s. 1725) olarak bilinen mekanizmanın işleyişine dair ampirik bir kanıt sunmaktadır. Kaynak rantları sanayi sektörünü etkilerken (genellikle imalat sanayini dışlayarak), sanayileşme düzeyi de ekonominin kaynak bağımlılığını belirlemektedir. Bu durum ekonominin teknolojik karmaşıklığı arttıkça (Awoa vd., 2024, s. 127) kaynak bağımlılığının yarattığı negatif etkilerin sönmülenebileceği hipotezini desteklemektedir.

Kişi başına düşen GSYİH ve kentleşmenin hem gelir eşitsizliği hem de birbirleri üzerinde %1 düzeyinde nedensellik teşkil etmesi, ekonomik kalkınmanın mekânsal ve gelire dayalı boyutlarının birbirinden ayrılmayacağını kanıtlamaktadır. Kentleşme, bir yandan üretim merkezlerini dönüştürerek gelir dağılımını etkilemekte (Hunt, 1986, s. 960); diğer yandan gelir düzeyindeki artış kentsel yığılmaları tetiklemektedir. Kamu harcamalarının gelir eşitsizliği ve kentleşme ile olan ilişkisi ise Auty (2007, s. 629) tarafından dile getirilen şişirilmiş kamu sektörü riskine ve devletin sosyal transferler aracılığıyla eşitsizliğe müdahale kapasitesine (Chekouri, 2023, s. 325) işaret etmektedir. Özetle çalışmanın bulguları ne tek başına "kaynak laneti" ne de saf bir "sanayileşme iyimserliği" ile açıklanabilir. Elde edilen karşılıklı nedensellikler kurumsal kalitenin (Bulte vd., 2005, s. 1029; Caselli, 2006, s. 1) ve toplumsal yapının (Fum ve Hodler, 2010, s. 362) bu değişkenler arasındaki geçişkenliği yöneten temel unsurlar olduğunu düşündürmektedir. Gelir adaletsizliğini azaltmak için sadece kaynak yönetiminin değil aynı zamanda sanayileşme stratejilerinin ve kamu harcamalarının eş zamanlı olarak koordine edilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Sonuç

Çalışmadan elde edilen bulgular; gelir eşitsizliği, sanayileşme, doğal kaynak rantı, kentleşme ve kişi başına düşen GSYİH arasında %1 anlam düzeyinde güçlü bir çift yönlü nedensellik ilişkisi olduğunu ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar, incelenen değişkenlerin birbirini sadece tek yönlü etkilemediğini, aksine ekonomide dinamik bir etkileşim döngüsünün hâkim olduğunu göstermektedir.

Doğal kaynak rantı ile sanayileşme arasındaki çift yönlü ilişki ekonominin kaynak bağımlılığından kurtulması gerektiğini kanıtlamaktadır. Kaynaklardan gelen rantlar doğrudan tüketime veya verimsiz kamu harcamalarına değil yüksek teknoloji odaklı sanayi dallarına aktarılmalıdır. Kaynak ihracatının döviz kurunu yükselterek yerli sanayiye dışlamasını engellemek adına imalat sektörüne yönelik vergi teşvikleri ve Ar-Ge destekleri hayata geçirilmelidir.

Kamu harcamaları ile gelir eşitsizliği arasındaki nedensellik devletin müdahale gücünün yüksek olduğunu göstermektedir. Leamer vd.'nin (1999, s. 40) belirttiği vasıfsız iş gücü aleyhine olan ücret eşitsizliğini gidermek için kamu kaynakları eğitim ve mesleki eğitime yönlendirilmelidir. Kamu harcamaları sadece şişirilmiş bir kamu sektörü (Auty, 2007, s. 629) yaratmak için değil geliri en alt %20'lik dilime yayacak sosyal güvenlik reformları için kullanılmalıdır.

Doğal kaynak rantı ve gelir eşitsizliği arasındaki karşılıklı ilişki kurumsal bir disiplin gerektirmektedir. Ponce vd.'nin (2023, s. 1) belirttiği demokratik hesap verebilirlik çerçevesinde kaynak gelirleri şeffaf bir ulusal varlık fonunda toplanmalıdır. Bu fonlar gelirin sadece elitler arasında dağılmasını (Irarrázaval, 2023, s. 43) engelleyerek toplumsal refaha dönüştürülmelidir. Avom vd.'nin (2022, s. 408) önerdiği gibi kaynakların bir "lanet" yerine "lütuf" olması için kurumsal reformlar ve yolsuzlukla mücadele mekanizmaları bir ön koşul olarak belirlenmelidir.

Kentleşme, sanayileşme ve gelir eşitsizliği arasındaki güçlü bağ kontrolsüz büyümenin risklerini ortaya koymaktadır. Kentleşmenin getirdiği ekonomik rantların, gecekondulaşımı veya aşırı düşük ücretli hizmet sektörü yığılması yerine, sanayi bölgeleriyle entegre şekilde planlanması gerekir. Bölgesel eşitsizliğin giderilmesi için Hunt'ın (1986, s. 935) işaret ettiği coğrafi eşitsizlikleri önlemek amacıyla yatırım teşvikleri ülke geneline

yayılarak büyüme kutupları oluşturulmalıdır. Kaynak gelirlerinden elde edilen faydanın toplumun tüm kesimlerine (etnik, dini veya dilsel fark gözetmeksizin) eşit şekilde dağıtılması sosyal barışın ve ekonomik istikrarın korunması için elzemdir.

Özetle doğal kaynaklardan elde edilen gelirleri, yüksek teknoloji sanayisine, beşeri sermayeye ve şeffaf kurumsal yapılar aracılığıyla sosyal transferlere yönlendiren bütüncül bir kalkınma stratejisi uygulanmalıdır. Konu ile ilgili olarak araştırmacılara petrol ve doğalgaz rantlarının yanı sıra, yeşil enerji dönüşümü için kritik olan lityum, kobalt gibi madenlerin rantlarının gelir dağılımı üzerindeki etkilerini yeni bir yeşil kaynak laneti tartışması olarak incelemeleri önerilebilir. Ayrıca komşu ülkelerdeki veya bölgelerdeki doğal kaynak keşiflerinin veya sanayileşme hamlelerinin sınır ötesi etkileri mekânsal ekonometri ile incelenebilir.

Değerlendirme	İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme
Etik Beyan	Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.
Yapay Zeka Beyanı (Yazar)	*Bu çalışmanın hazırlanması sürecinde sınırlı ölçüde yapay zekâ araçlarından yararlanılmış olup, içerik, analiz, yorum ve sonuçlara ilişkin tüm akademik sorumluluk yazara aittir.
Yapay Zeka Beyanı (Dergi)	Bu çalışmanın hazırlanması sürecinde yapay zekâ araçlarının kullanıldığı yazarlar tarafından beyan edilmiştir. Yapay zekâ araçlarının kullanılmış olmasından dolayı çalışmanın bilimsel içeriği, analizleri ve sonuçlarına ilişkin tüm sorumluluk yazarlara aittir.
Benzerlik Taraması	Yapıldı – İthenticate
Etik Bildirim	itobiad@itobiad.com
Çıkar Çatışması	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.
Finansman	Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.
Peer-Review	Double anonymized - Two External
Ethical Statement	It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.
Artificial Intelligence Statement (Author(s))	*Artificial intelligence tools were used in a limited manner during the preparation of this study; however, all academic responsibility for the content, analysis, interpretation, and conclusions rests with the author(s).
Artificial Intelligence Statement (Journal)	The author declares that artificial intelligence tools were used during the preparation of this study. The author bears full responsibility for the scientific content, analyses, and conclusions of the study regarding the use of artificial intelligence tools.
Plagiarism Checks	Yes – İthenticate
Conflicts of Interest	The author(s) has no conflict of interest to declare.
Complaints	itobiad@itobiad.com
Grant Support	The author(s) acknowledge that they received no external funding in support of this research.

Kaynakça | References

Acemoğlu, D., Johnson, S., & Robinson, J. A. (2005). Institutions as a fundamental cause of long-run growth. In P. Aghion & S. N. Durlauf (Eds.), *Handbook of economic growth* (Vol. 1A, pp. 385–472). Elsevier.

Afandi, A., Rantung, V. P., & Marashdeh, H. (2017). Determinants of income inequality. *Economic Journal of Emerging Markets*, 9(2), 159–171. <https://doi.org/10.20885/ejem.vol9.iss2.art6>

Ali, I. M. A., Attiaoui, I., Khalfaoui, R., & Tiwari, A. E. (2022). The effect of urbanization and industrialization on income inequality: An analysis based on the method of moments quantile regression. *Social Indicators Research*, 161(1), 29–50. <https://doi.org/10.1007/s11205-021-02812-6>

Alvarado, R., Tillaguango, B., L'opez-S'anchez, M., Ponce, P., & Işık, C. (2021). Heterogeneous impact of natural resources on income inequality: the role of the shadow economy and human capital index. *Economic Analysis and Policy*, 69, 690–704. <https://doi.org/10.1016/j.eap.2021.01.015>

Altıntaş, H., & Alancioğlu, E. (2021). Dış borçlanma ve ekonomik büyüme: gelişmekte olan ülkeler üzerine yatay kesit bağımlılığı altında panel veri analizi. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(1), 261–279. <http://doi.org/10.25287/ohuibf.765256>

Auty, R. M. (1993). *Sustaining development in mineral economies: The resource curse thesis*. Routledge.

Auty, R. M. (2007). Natural resources, capital accumulation and the resource curse. *Ecological Economics*, 61(4), 627–634. <https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2006.09.006>

Avom, D., Ntsame Oono, N., & Ongo Nkoa, E. (2022). Revisiting the effects of natural resources on income inequality in Sub-Saharan Africa. *International Journal of Development Issues*, 21(3), 389–412. <https://doi.org/10.1108/IJDI-02-2022-0036>

Awoa, P. A., Ondoa, H. A., & Tabi, H. N. (2024). Natural resources and income inequality: Economic complexity is the key. *Environment and Development Economics*, 29(2), 127–153. <https://doi.org/10.1017/S1355770X2300008X>

Barbaros, F. (2024). Her yerde ve her düzeyde aşırı eşitsizlik. *İktisat ve Toplum Dergisi*, 160), 25–35. <https://iktisatvetoplum.com/sayi/sayi-160-subat-2024/>

Bayar, A., & Günçavdı, Ö. (2018). Türkiye’de sanayisizleşme ve yoksulluk. *Efil Journal*, 1(4), 36–71. <https://efilyayinevi.com/efil-journal/efil-journal-sayi-4/>

Bourguignon, F., & Morrison, C. (1990). Income distribution, development and foreign trade: A cross-sectional analysis. *European Economic Review*, 34(6), 1113–1132. [https://doi.org/10.1016/0014-2921\(90\)90071-6](https://doi.org/10.1016/0014-2921(90)90071-6)

Bourguignon, F., & Spadaro, A. (2006). Microsimulation as a tool for evaluating redistribution policies. *Journal of Economic Inequality*, 4(1), 77–106. <https://doi.org/10.1007/s10888-005-9012-6>

Breusch, T. S., & Pagan, A. R. (1980). The Lagrange multiplier test and its applications to model specification in econometrics. *The Review of Economic Studies*, 47(1), 239–253.

<https://doi.org/10.2307/2297111>

Bulte, E. H., Damania, R., & Deacon, R. T. (2005). Resource intensity, institutions, and development. *World Development*, 33(7), 1029–1044. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2005.04.004>

Caselli, F. (2006). *Power struggles and the natural resource curse* (CEP Discussion Paper No. 753). London School of Economics and Political Science, Centre for Economic Performance. <https://cep.lse.ac.uk/pubs/download/dp0753.pdf>

Chancel, L., Piketty, T., Saez, E., & Zucman, G. (2022). *World inequality report 2022*. World Inequality Lab. <https://wir2022.wid.world/>

Chekouri, S. M. (2023). Natural resource abundance and income inequality: a case study of Algeria Available to Purchase. *International Journal of Development Issues*, 22(3), 325–344. <https://doi.org/10.1108/IJDI-02-2023-0027>

Corden, W. M., & Neary, J. P. (1982). Booming sector and de-industrialisation in a small open economy. *The Economic Journal*, 92(368), 825–848. <https://doi.org/10.2307/2232670>

Demir, D. (2026). Petrol rantları gelir eşitsizliğini artırıyor mu? Seçilmiş ülkelerden kanıtlar. *Ekonomi Maliye İşletme Dergisi*, 9(1), 32-50. <https://doi.org/10.46737/emid.1915402>

Dossou, T.A.M., Asongu, S.A., Dossou, K.P. & Alinsato, A.S. (2024). The role of the internet in moderating the effect of industrialization on income inequality in Africa. *Information Technology for Development*, 31(4), 764-791. <https://doi.org/10.1080/02681102.2024.2414404>

Dumitrescu, E. I., & Hurlin, C. (2012). Testing for granger noncausality in heterogeneous panels. *Economic Modelling*, 29(4), 1450-1460. <https://doi.org/10.1016/j.econmod.2012.02.014>

Fum, R. M., & Hodler, R. (2010). Natural resources and income inequality: the role of ethnic divisions. *Economics Letters*, 107(3), 360–363. <https://doi.org/10.1016/j.econlet.2010.03.005>

Gelb, A. H. (1988). *Oil windfalls: Blessing or curse?* Oxford University Press.

Gemicioğlu, S., Soyhan, S., & Mollavelioğlu, M. Ş. (2024). Do natural resources lead to a curse or blessing in terms of income inequality? *Resources Policy*, 88, 104513. <https://doi.org/10.1016/j.resourpol.2023.104513>

Goderis, B., & Malone, S. W. (2011). Natural resource booms and inequality: Theory and evidence. *Scandinavian Journal of Economics*, 113(2), 388–417. <https://doi.org/10.1467-9442.2011.01659.x>

Gujarati, D. (2016). *Örneklerle ekonometri* (N. Bolatoğlu, Çev.). BB101 Yayınları. (Orijinal çalışma 2011 yılında yayımlanmıştır).

Güloğlu, B., & İvrendi, M. (2008). Output fluctuations: Transitory or permanent? The case of Latin America. *Applied Economics Letters*, 17(4), 1–6. <https://doi.org/10.1080/13504850701735880>

Gylfason, T., & Zoega, G. (2002). *Inequality and economic growth: Do natural resources matter?* (CESifo Working Paper No. 712). CESifo Group Munich.

<https://www.cesifo.org/en/publications/2002/working-paper/inequality-and-economic-growth-do-natural-resources-matter>

Gylfason, T., & Zoega, G. (2003). Inequality and economic growth: Do natural resources matter? In T. S. Eicher & S. J. Turnovsky (Eds.), *Inequality and growth: Theory and policy implications* (pp. 255–292). MIT Press.

Harding, T., Stefanski, R., & Toews, G. (2020). Boom goes the price: Giant resource discoveries and real exchange rate appreciation. *The Economic Journal*, 130(630), 1715–1728. <https://doi.org/10.1093/ej/ueaa030>

Hartwell, C. A., Horvath, R., Horvathova, E., & Popova, O. (2019). Democratic institutions, natural resources, and income inequality. *Comparative Economic Studies*, 61(4), 531–550. <https://doi.org/10.1057/s41294-019-00102-2>

Hartwell, C. A., Horvath, R., Horvathova, E., & Popova, O. (2022). Natural resources and income inequality in developed countries: Synthetic control method evidence. *Empirical Economics*, 62(2), 297–338. <https://doi.org/10.1007/s00181-021-02023-5>

Howie, P., & Atakhanova, Z. (2014). Resource boom and inequality: Kazakhstan as a case study. *Resources Policy*, 39, 71–79. <https://doi.org/10.1016/j.resourpol.2013.11.004>

Hunt, E. H. (1986). Industrialization and regional inequality: Wages in Britain, 1760–1914. *The Journal of Economic History*, 46(4), 935–966. <https://doi.org/10.1017/S0022050700050658>

Irrázaval, A. (2023). *The pillars of shared prosperity: Insights from elite versus state extraction and from a new instrument* (Documento de Trabajo No. 512). Universidad de Chile, Departamento de Economía.

Kakain, S., & Ewubare, B. D. (2022). Natural resources rents and income inequality in Nigeria. *International Journal of Novel Research in Marketing Management and Economics*, 9(3), 21–27. <https://www.noveltyjournals.com/issue/IJNRMME/Issue-3-September-2022-December-2022>

Kuznets, S. (1955). Economic growth and income inequality. *The American Economic Review*. XLV (1), 1-28.

Kozal, Ö., & Durgun, B. (2025). Sanayileşme, demokrasi, doğal kaynak rantları ve küreselleşmenin Türkiye’de gelir eşitsizliğine etkisi: Fourier yaklaşımından kanıtlar. *Journal of Life Economics*, 12(1). <https://doi.org/10.15637/jlecon.2722>

Larsen, R. E. (2006). Escaping the resource curse and the dutch disease? When and why Norway caught up with and forged ahead of its neighbors. *American Journal of Economics and Sociology*, 65(3), 605–640. <https://doi.org/10.1111/j.1536-7150.2006.00476.x>

Leamer, E. E., Maul, H., Rodriguez, S., & Schott, P. K. (1999). Does natural resource abundance increase Latin American income inequality? *Journal of Development Economics*, 59(1), 3–42. [https://doi.org/10.1016/S0304-3878\(99\)00004-8](https://doi.org/10.1016/S0304-3878(99)00004-8)

Lewis, A. W. (1954). Economic development with unlimited supplies of labour. *The Manchester School*, 22(2), 139–191. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9957.1954.tb00021.x>

Mallaye, D., Timba, G. T., & Yogo, U. T. (2015). *Oil rent and income inequality in developing economies: Are they friends or foes?* (Working Paper No. P119). Fondation pour les Études et Recherches sur le Développement International (FERDI).

<https://ferdi.fr/en/publications/oil-rent-and-income-inequality-in-developing-economies-are-they-friends-or-foes>

Nielsen, F. (1994). Income inequality and industrial development: Dualism revisited. *American Sociological Review*, 59(5), 654–677. <https://doi.org/10.2307/2096442>

Pesaran, M. H. (2004). *General diagnostic tests for cross section dependence in panels* (Cambridge Working Papers in Economics No. 0435). University of Cambridge, Faculty of Economics. <https://doi.org/10.17863/CAM.5113>

Pesaran, M. H. (2007). A simple panel unit root test in the presence of cross-section dependence. *Journal of Applied Econometrics*, 22(2), 265–312. <https://doi.org/10.1002/jae.951>

Pesaran, M. H., Ullah, A. & Yamagata, T. (2008). A bias-adjusted LM test of error cross-section independence. *Econometrics Journal*, 11, 105-127. <https://doi.org/10.1111/j.1368-423X.2007.00227.x>

van der Ploeg, F. (2011). Natural resources: Curse or blessing? *Journal of Economic Literature*, 49(2), 366–420. <https://doi.org/10.1257/jel.49.2.366>

Ponce, P., Yunga, F., Larrea-Silva, J., & Aguirre, N. (2023). Spatial determinants of income inequality at the global level: The role of natural resources. *Resources Policy*, 84(103783), 1-13. <https://doi.org/10.1016/j.resourpol.2023.103783>

Ross, M. L. (2001). Does oil hinder democracy? *World Politics*, 53(3), 325–361. <https://doi.org/10.1353/wp.2001.0011>

Sachs, J. D., & Warner, A. M. (1997). Sources of slow growth in African economies. *Journal of African Economies*, 6(3), 335–376. <https://doi.org/10.1093/oxfordjournals.jae.a020932>

Sachs, J. D., & Warner, A. M. (2001). The curse of natural resources. *European Economic Review*, 45(4–6), 827–838. [https://doi.org/10.1016/S0014-2921\(01\)00125-8](https://doi.org/10.1016/S0014-2921(01)00125-8)

Sala-i-Martin, X., & Subramanian, A. (2013). Addressing the natural resource curse: An illustration from Nigeria. *Journal of African Economies*, 22(4), 570–615. <https://doi.org/10.1093/jae/ejs032>

Savoia, A., & Sen, K. (2020). The political economy of the resource curse: a development perspective. *Annual Review of Resource Economics*, 13. <https://doi.org/10.1146/annurev-resource-100820-092612>

Sebri, M., & Dachraoui, H. (2021). Natural resources and income inequality: A meta-analytic review. *Resources Policy*, 74, 102315. <https://doi.org/10.1016/j.resourpol.2021.102315>

Simionescu, M. (2025). Natural resource rents and income/Wealth inequality in the European Union. *Sustainability*, 17(9), 4111. <https://doi.org/10.3390/su17094111>

Solt, F. (2016). The standardized world income inequality database. *Social Science Quarterly*, 97(5), 12671281. <https://doi.org/10.1111/ssqu.12295>

Solt, F. (2020). Standardized World Income Inequality Database (Version 9.0) [Data set]. SWIID. <https://fsolt.org/swiid/> 2025.

SWIID. (2025). Standardized World Income Inequality Database (Version 9.0) [Veri seti]. SWIID. <https://fsolt.org/swiid/> 2025.

- Şahin, M. (2021). Doğal Kaynak Laneti Üzerine Betimleyici Bir Çalışma. *Hitit Ekonomi ve Politika Dergisi*, 1(1), 1–8. <https://doi.org/hepdergi.1092576>
- Tadadjeu, S., Njangang, H., Asongu, S., & Nounamo, Y. (2021). *Natural resources and wealth inequality: A cross-country analysis* (MPRA Paper No. 110113). Munich Personal RePEc Archive. <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/110113/>
- Torvik, R. (2002). Natural resources, rent seeking and welfare. *Journal of Development Economics*, 67(2), 455–470. [https://doi.org/10.1016/S0304-3878\(01\)00195-X](https://doi.org/10.1016/S0304-3878(01)00195-X)
- Ulucak, R. (2016). Doğal kaynak laneti: Avrasya bölgesi için bir uygulama. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(4), 85–94. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ohuiibf/issue/25399/267868>
- World Bank. (2025). World Development Indicators. <https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators>
- Yerdelen Tatoğlu, F. (2013). *İleri panel veri analizi: Stata uygulamalı* (2. Baskı). Beta Basım Yayın.
- Yogo, U. T., Mallaye, D., & Gaele, T. T. (2012). *Oil rent and income inequality in selected developing countries: Does corruption matter?* (SSRN Scholarly Paper No. 2047256). SSRN. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2047256>